

20. novembra. Do gornjega povečanja obtoka kovancev je prišlo radi tega, ker je kovanega denarja ponekod že zelo primanjkovalo, obenem bo pa državna blagajna pri kovanju denarja deležna okrog 400 milijonov dinarjev dobička.

Nov denar po 25 par. Izšli so novi kovanci po 25 par. Novi kovanci imajo to novost, da imajo v sredi luknjo. Stari kovanci po 25 par bodo počasi prišli iz prometa. Veljavni bodo še pol leta, nakar bodo izgubili plačilno vrednost.

Naš vsakdanji kruh

Marsikoga bo zanimalo, zakaj je letošnje leto dalo tako slabo žetev. Vzrokov je več, ali glavni med njimi bo opisani.

Poljedelec navadno glavni vzrok zvrtača na ostro zimo, kar pa ni vse tako, ker naša žita pozebejo le pri 25—30 stopinjah mraza, kateri pa v zemlji in pod snegom izdaleka ni bil tak. Pri hudem mrazu, kakršen je bil lanski, zemlja zmrzne, posebno gornja plast. Voda, katera se nahaja v zemlji, se spremeni v led. Znano je, da led potrebuje več prostora kot voda ter s tem raztezanjem dvigne malo gornjo plast zemlje. Dvignjena zemlja dvigne tudi bilko s seboj, katera je na nji, ako se ni dobro vkoreninila in prišla za globljo plast zemlje. Če sedaj nastane toplejše vreme, se tla odtalijo, toda korenje dvignjene bilke ostane v zraku, v kolikor je bila bilka dvignjena. Pri ponovnem zmrzovanju se korenje tako poškoduje, da bilka ostane za vedno slaba, ali pa se posuši. Naš kmet na to pravi, da je žito — prešlo.

Če se hoče onemogočiti ta pojav, se mora

zgodaj sejati, da bilka do zime dobi močne in globoke korenine. Če pa se le-to zgodi, je treba, ko se nudi prva priložnost, na vsak način žito na njivi povaljati, da se zemlja spet sesede in korenine spet primejo, čez nekaj časa pa na lahko povlačiti.

Vsaka bilka seveda potrebuje tudi zrak, pa se dogaja — kot lansko zimo — da se bilka pod ledom in debelim snegom zaduši, ter tudi na ta način nastane velika škoda. Dober gospodar bi pač moral paziti na vse vremenske nezgode in skrbeti, da škodo prepreči. Dobro je, trositi po snegu pepel ali Tomažev žlindro, ker te snovi se hitro ogrejejo, ter v snegu naredijo luknjice, skozi katere prihaja zrak do bilke. Zelo dobro in potrebno pa je, če gremo čez njivo z brano, da se razbije ledena skorja in zmrznjeni sneg razrahlja. V tem primeru se morajo konjem oviti noge s krpami, da se po ledu ne ranijo.

Če se b kje to zimo pokazala za tako delo potreba, naj vsakdo poskusi ravnati se po tem navodilu in uspeh ne bo izostal. F. P.

Novice iz domačih krajev

Prelat dr. Fran Lukman 60 letnik. Dr. Fran Lukman, vseučiliški profesor, prelat in častni kanonik, je obhajal 24. novembra 60 letnico. Rodil se je v Lokah v župniji Sv. Jurij ob Taboru. Gimnazijo je končal v Mariboru. Bogoslovje in modroslovje je študiral v Rimu in je zaključil te nauke z dvojnimi doktoratom. Kaplan je bil v Slov. Bistrici, nakar je bil pozvan za profesorja na mariborsko bogoslovje. Z ustanovitvijo ljubljanskega vseučilišča po prevratu je bil imenovan za vseučilišnega profesorja v Ljubljani. Za svoje veliko delovanje kot profesor, urednik znanstvenih mesečnikov, predsednik Prosветne zveze v Ljubljani in kot požrtvovalni sotrudenik raznih drugih kulturnih in narodnobudnih organizacij je bil od kralja odlikovan z redom sv. Save II. razreda in z Jugoslovansko krono II. razreda. Za izredne zasluge na cerkvenem polju je bil od lavantinskega škofa imenovan za častnega kanonika, od papeža pa za hišnega

prelata. Jubilantu čestita »Slov. gospodar« z iskreno željo, da bi dočakal čil, krepak in vsestransko delaven, kot je ob 60 letnici, še razne življenjske jubileje v zdravju!

Svetilka ga je pobila. 52 letni železničar Ivan Kukec je na postaji Ribnica-Brezno v Dravski dolini obešal zvečer signalno svetilko na drog. Žična vrv se je utrgala in težka svetilka je padla Kukcu na pleča, mu močno poškodovala obe rami in ker je radi naglega in močnega udarca klecnil, si je poškodoval še nogo. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

Udarec ročnega vozička vzrok smrti. Mlad mesarski mojster Josip Močnik iz Maribora je šel zgodaj zjutraj v klavnico po meso. Pri tem ga je v temi zadel mesarski vajenec z ročnim vozičkom tako močno, da mu je pretrgal črevesje in se je mladi in krepki mesarski mojster zgrudil nezavesten. Prepeljali so ga v bol-

General Antonescu, diktator Romunije, je podpisal v Berlinu pogodbo o pristopu Romunije k zvezi Nemčije, Italije, Japonske in Madžarske

nišnico, kjer je podlegel prehudim notranjim poškodbam.

Poškodbe radi sesutega zidu in drv. Star zid je na stavbišču Vzajemne zavarovalnice ob mariborskem dravskem mostu podsul 28 letnega delavca Kancijana Krušnika. S poškodbami na nogah je bil prepeljan v bolnišnico. — Na 27 letnega Josipa Zgonca se je pa na vojaškem skladišču v Mariboru sesula skladovalnica drv. Dobil je hude notranje poškodbe in se zdravi v bolnišnici.

Egiptovski predsednik Hasan Sabri paša je nena doma umrl med čitanjem prestolnega govora

Bala se je. Bala se je dogodkov, ki so bili pokopani v ta pesek. Bala se je ljudi, ki so vdihavali ta zrak, ki so tu živeli, se ljubili, sovražili, pobijali...

Tekla je iz hiše. Nikogar ni videla. Nobenega glasu ni slišala. Ali sta jo stari samotar in Indijanec zapustila? Ali je sama v tem mrtvem mestu — edino živo bitje med duhovi?

Izza uličnega vogala so se zaslišali koraki. Bližal se je Lavrencij. Bil je ves umazan in prašen. Oči so se mu veselo in ponosno svetlikale. Za njim je stopal Indijanec — z nespremenjenim obrazom ko vedno.

»Marija,« je vzkliknil starec, »ni preteklosti! Ko sem zapustil ljudi in preklel življenje, nisem storil prav. Je pravica! Toda pravica je od Boga in Bog je večni.«

Starec je stopil pred Marijo in v roki je imel strgano usnjato torbico.

»Marija, ali slutiš, ali veš, kaj je to?« je živahno vprašal.

»Ne, oče!« je odkimala deklica.

»To je shramba listin bivšega rotenburškega upravnika! Indijanec je našel občinsko hišo. Samo bruna so ostala, toda midva sva kopala in kopala, dokler nisva našla tega!«

Pri teh besedah je pokazal Mariji rumene, a še precej dobro ohranjene listine.

»To so neizpodbitne priče uradnega delovanja bivšega rotenburškega upravnika. Tu je listina, ki pravi, da je

Abraham Linscott prijavil Rajski dol kot svojo lastnino. Prisegel je, da je zabil obmejne kole, kakor predpisuje zakon. Prisegel je, da je na posestvu postavil hišo in je več tednov stanoval v njej. Vse to sem tudi jaz potrdil kot priča in tu je državni žig. S tem je Abraham Linscott priznan za lastnika Rajskega dola.«

Marija se je zagledala v listine. Za vse je bila nespodobna. Poljubiti je hotela starčev roko, a tega ni storila. Pokleknila je hotela in se zahvaliti Bogu, a ni se ji zdelo primerno, da bi to storila pred ljudmi. Samo gledala je listino in poskušala čitati, toda solze so ji zameglile pogled, črke so ji plesale pred očmi.

Starec je zložil listino in jo izročil Mariji z besedami: »Skrij to listino, pojdi v Rajski dol in se tam nastani!«

V trenutku, ko je Marija prevzela listino in jo skrila v nedrje, je Indijanec zaklical:

»Uff!«

Marija ga je presenečeno pogledala in je videla s strahom, da je Indijanec z levico dvignil puško in pomeril. Pogledala je v smeri puškine cevi in je zagledala na koncu ulice človeka, ki je stal za podbojem vrat.

Tudi ta je meril. Preden se je Marija zbrala od presenečenja, je že počil strel.

Indijanec se je stresel. V naslednjem trenutku je tudi on sprožil. Ni zadel; krogla se je zarila v drevo. Indijanec je počasi lezel v gube. Še enkrat je pogledal

tudi ni čudno, če so razpisali Japonci tako visoko vsoto na njeno glavo.

Namesto kače je ubil prijatelja. Neki trgovski nameščeneec iz Leobna je s svojim prijateljem napravil izlet v okolico. Med potjo sta naletela na modrasa, ki se je sončil. Namesto da bi živali dala mir, sta jo napadla. Tovariš se je spravil nad njo s palico, a namesto da bi zadel kačo, je udaril tovariša po obrazu. Ta se je tako prestrašil, da je padel in treščil z glavo ob skalo. Počila mu je lobanja in vsi poskusili, da bi ga oživili, so bili zaman.

Boljševiki in vatičanski radio. Po poročilih iz Lvova so v raznih mestih zapadne Ukrajine sovjetske oblasti napravile hišne preiskave, pri čemer so v glavnem iskale in plenile radio-

Smrt radi opeklina. V tovarni Brauns v Celju je 40 letna delavka Amalija Bučar ob zaključku dela hotela izključiti motor in ugasniti luč. Iz motorja je šnila iskra, ki je vnela obleko delavke, tako da je bila naenkrat vsa v plamenu. Na klic so ji prihiteli na pomoč, toda opeklina so bile tako hude, da jim je v celjski bolnišnici podlegla.

Splavarja za las ušla smrti. Splavarja 28letni Henrik Sotlar in 35letni Karel Knavs, doma iz Radeč pri Zidanem mostu, sta vozila splav trgovca Gorice na po Savi. Blizu Trbovelj sta nalomila veslo in tako radi teme in divje brzine narasle vode v Radečah nista mogla ustaviti splava. Močan val je sunil prednji del splava v obrežne skale tako krepko, da se je splav razbil. Radi ostrega sunka je Sotlar omahnil v deročo Savo, Knavs je pa ostal na razbitem splavu, ki ga je potegnil tok Save s seboj. K sreči je Sotlar dober plavec in se je s pomočjo nekega drugega splavarja rešil iz valov. Takoj je sedel na kolo ter se odpeljal v vas Šmarčno pri Radečah, kjer se glavni tok Save približa bregu, da otme še svojega tovariša Knavs z razbitega splava. Pri drugem sevniskem mostu so hrabri šmarčani s Sotlarjem oteli vsega premraženega in premočenega Knavs s preostalega splava, ki se je ob mostu popolnoma razbil.

Naraščanje Save in Krke. Radi deževja zadnjih dni je Sava zopet prestopila svoje bregove in zalila bližnja polja ter travnike. Dne 16. novembra je imela Sava 3 m nad navadnim stanjem pod savskim mostom, a pri vodomeru postaji pod Čatežem pa 3.70 m. Že naslednji dan pa je stopila pod savskim mostom kar na 3.50 m nad normalo in pod Čatežem na 4.40 metra. Sava je prinašala s seboj mnogo pomoljenih dreves in snope koruznice. Škode v tem okraju zaenkrat ni napravila, ker so z njiv blizu savskih bregov že pospravili vse poljske pridelke.

Smrt pod prevrnjenim vozom. 28letni Mulhov Tone, doma v vasi Kozjak pri Doberničah, je v trdi temi vozil sadje za žganjekuho iz Rdečega kala proti Doberničam. Na vozu je najbrž zadržal in tako prezrl, da so konji krenili z glavne poti tako, da se je voz na nezavaranem ovinku prevrnil in padel s ceste kake tri metre globoko. Teža voza je vozniku zdrobila prsni koš in ga je pritisk zadušil. Prevrnjeni voz in pod njim mrtvega voznika so našli šele drugo jutro.

Huda nesreča z motociklom. Zadnjo sobotno noč je zapeljal motociklist v Ljubljani na ovinku Baragove in Svoborske ulice v globoko gramozno jamo. Na kolesu sta bila vozač in zadaj na sedežu pa spremljavec. Sovaž je pri padcu v jamo odletel v loku preko vozača in je obležal mrtev. Vozača pa so pre-

peljali nezvestnega v šlažmerjev dom. Smrtno ponesrečeni je ključavničarski pomočnik Adolf Polžkruh, pristojen v Celje, a je stalno stanoval v Stožicah pri Ljubljani. Zapušča ženo in dve hčerki. Drugi ponesrečenec je Josip Clemente, ključavničarski mojster, uslužben pri ljubljanski tvrdki. Clemente je dobil hud pretres možganov in še druge poškodbe.

Nesreča našega delavca v tujini. V Sušičkem Djurdjevcu, kjer ima lesno podjetje Našička velike tovarne, je mnogo delavcev iz Slovenije. Ti nam poročajo, da se je pri mali železnici, s katero vozijo plohe in drva iz gozda, ponesrečil zavirač Ferdinand Šega. Zmečalo mu je prste na roki ob priliki, ko so na vagon nakladali deske in je hotel pripeti vagon k ostalim.

Cirilova v Trbovljah!

V prostoru, kjer je doslej delovala Zadruga knjigarna, ki je zaradi zadrugnega zakona morala prenehati s poslovanjem, je otvorila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru svojo podružnico. Tako imamo sedaj tudi pri nas v Trbovljah prodajalno Tiskarne sv. Cirila.

Kaj vse bomo v tej trgovini dobili? — Vse vrste papirja in pisarniških potrebščin, šolske potrebščine, knjige, molitvenike, rožne vence, križe, kipe, slike, spominke, galanterijske predmete, denarnice, aktovke, albume, razglednice, beleznice, posebno velika izbira nalivnih peres itd. itd.

Vabimo vas, oglasite se v naši prodajalni v Trbovljah, Loke 253.

Elektrarna v osrčju Peco. Veliko rudniško podjetje svinca v Črni »European Mines Limited« rabi veliko električnega toka. Ker mu ga sedanje naprave ne nudijo dovolj, se je podjetje odločilo, da bo za novo elektrarno porabilo stare, opuščene rove pod goro Peco. Zanjeli bodo potok Mežo in Javorski potok pri Črni v večji rezervar, od koder bo voda po rovu, ki ga bodo v ta namen še izkopali, napeljana naravnost v hrib do opuščene rova v sredini gore. Tu bo voda padala v 50 metrov niže se nahajajoči rov in s padcem dajala potrebno pogonsko silo za motorje, ki proizvajajo električni tok. Pri Mežici bo voda spet pritekla iz gore. Elektrarna v osrčju gore bo delovala popolnoma samodelno.

Brezposeln poštenjak. Lep primer, da so tudi med brezposelnimi pošteni ljudje, pa čeprav je javnost na splošnem drugačnega mnenja, je brezposelni trgovski pomočnik Edi Krajnc. Imenovan je v Gosposki ulici v Mariboru našel denarnico s 1200 din in jo je, če-

In vsaka Aspirin tableta nosi "Bayer"-jev križ. "Bayer"-jev križ je edino jamstvo, da ste res dobili Aspirin. Ne pozabite nikdar, da ni Aspirina brez "Bayer"-jevega križa!

Oglaš. rep. pod št. št. 7257 od 28. marta 1942.

prav se težko preživlja, odnesel na policijo, kjer je še izjavil, da se odpove zakoniti najdenini v primeru, če je denar izgubil kak revež. Zasluži pač pohvalo!

Pošten čevljarški mojster. Pekovski mojster Hinko Čelan s Tezna pri Mariboru je izgubil na cesti od Sv. Miklavža pri Hočah do Maribora listnico, v kateri je bilo 58.500 din. Izgubljeni denar je našel čevljarški mojster Alojz Babič od Sv. Miklavža in ga je koj vrnil lastniku. Čelan je poštenega najditelja nagradil, kar je tudi zaslužil.

Z deskami tlakovana cesta. Deževno vreme je gradnjo nove ceste Maribor-Fram oteževalo tako, da so morali v Slivnici 50 m na dolgo cesto tlakovati z deskami, ker drugače bi bil promet nemogoč. Prometa namreč ni mogoče preložiti na drugo cesto.

Pasja steklina okrog Konjic. Na Sevcu v občini Prihova pri Slov. Konjicah je pes mešane volčje pasme ogrizel več psov in še tudi eno žensko. Oblast je odredila najstrožje zaščitne ukrepe.

Lov na divje svinje v Pišecah. Dne 10. novembra so se spravili tamošnji lovci z gonjači

aparate, ki love tudi od-
daje na kratke valove.
Pri teh preiskavah so
sodelovale tudi brezbo-
niške udarne čete. Ra-
dijske aparate so oblas-
ni organi plenili s pri-
pombo, da se na te apa-
rate utegne poslušati
vatikanska oddajna po-
staja. Lastnike zaplenje-
nih aparatov so strogo po-
svarili, naj si ne nabav-
ljajo novih aparatov.
Prestopki te prepovedi
se bodo kaznovali kot
sabotaža in protirevolu-
cionarni zločin, torej s
smrtjo.

Neustrašen učenjak.
Sicilski tiran Dioniz je
pisal stih. Njegovi dvor-
jani so se prilizovalno iz-
ražali o njem, kadar jim
jih je bral, kar je rad
delal. Samo učeni Filo-
ksen ni maral zamolčati
resnice in se ni ustrašil,
grajati kraljeve pesmi.
Zaradi te nespoštljivosti

starca. V tem pogledu je bil zadnji pozdrav, zadnje slovo
pred odhodom v večnost...

Marija vsega tega ni videla. Nekam otrpla je strmela
v človeka, ki je streljal iz za podboja. Bil je — Roger
Asplet... Zavpila je in zbežala v plesno dvorano.

Samotar je odgovoril na umor svojega zadnjega pri-
jatelja s strelom. Zgrešil je. Nato se je z dvignjeno puško
v rokah hotel zagnati proti morilecu, a Marija, ki se je
medtem vrnila, ga je zadržala, ker je opazila živo verigo,
ki je počasi obkoljevala hišo.

Nardova tolpa je hotela obkoliti hišo, da bi tako
dobila v roke — Marijo.

Starec se je v dvorani vneto pripravljala na napad.
Vse, kar je našel v prostoru, je nanosil pred glavna vrata.
Pred zadnja vrata pa je potisnil točilno mizo. Nato je
stopil k oknu in je čakal s puško v roki.

Marija je stala pri drugem oknu. Z desnico je krče-
vito stiskala samokres in bila je odločena, da umre kot
junakinja.

19.

Marijino presenečenje je bilo tako veliko, da v prvem
trenutku ni mogla najti zveze med dogodki. Borbi gleda
v oči in ob njeni strani stoji prijatelj deda Abrahama
Linscotta.

Hladnokrvnost dveh ljudi, ki sta bila pripravljena na
borbo za življenje, je bila postavljena na težko preizkuš-

njo. Prepričana sta bila, da se bo napaj zdaj-zdaj začel,
a je izostal.

Ko se po dobri uri čakanja ni nič zgodilo, kar bi
spremenilo položaj, je starec šepetaje vprašal, ne da bi
se premaknil z mesta:

»Marija, ne veš, kdo so ti ljudje?«

»O, pač!« je prav tako šepetaje odvrnila Marija.

Nato je na kratko pojasnila, kdo je Roger in zakaj
jo preganja. Starec se je trpko nasmehnil in odgovoril:

»Da, da, ljudje so vedno enaki! Ene žene pohlep po
zlatu, druge pohlep po zemlji.«

Več ni govoril, ampak je pozorno pogledoval skozi
okno.

Lopovi se niso prikazali. Med zapuščenimi hišami je
vladal zlovesč mir. Marijini in starčevi živci so bili silno
napeti.

Roger ni zapustil izumrlega mesta. Skrival se je na
prejšnjem prostoru. Z njim je bilo nekaj Nardovih ban-
ditov. Lopovi so spočetka računili na to, da bodo Marijo
in njene tovariše obkolili ter jih dobili v roke brez
streljanja.

Indijančevo ostro oko jim je prekrizalo račune. In
dasi so zdaj na varnem, se vendar prepirajo, ker se bodo
morali spustiti v borbo. O svoji zmagi so bili sicer pre-
pričani, Nard pa se je vključ temu hotel izogniti boju,
ker ne bi rad žrtvoval svojih mož. Nad Rogerjem je
stresal svojo nejevoljo. Jazno je godel: